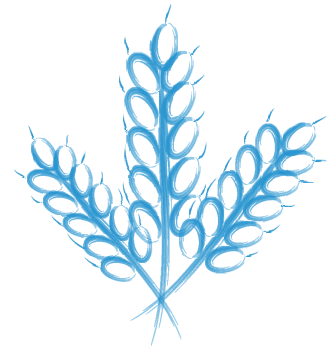

Európska komisia predstavila návrh reformy poľnohospodárskej politiky EÚ

Európska komisia predstavila plány najradikálnejšej reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky od začiatku jej fungovania. Návrhy strednodobej revízie Agendy 2000 by výrazne zmenili spôsob poskytovania podpory v európskom poľnohospodárstve, hoci celková úroveň rozpočtovej podpory poľnohospodárstva by zostala nezmenená.

Vo svojej správe o strednodobej revízii Komisia predstavila radikálne návrhy na zrušenie priamych platieb viazaných na produkciu a zvýšenie podielu podpory v rámci SPP v oblasti rozvoja vidieka a agroenvironmentálnych systémov. Podrobné návrhy legislatívy, ktorá by tieto plány uviedla do platnosti, by mali byť predložené koncom roka, pričom Komisia verí, že Výbor EÚ pre poľnohospodárstvo dosiahne dohodu začiatkom roku 2003.

Komisia navrhuje zaviesť paušálne platby na farmu neviazané na produkciu. V prvom štádiu budú tieto platby vychádzať z platieb zavedených v minulosti, pričom sa zohľadní uplatňovanie pravidiel stanovených v Agende 2000. Tento krok Komisia považuje za výrazné zjednodušenie podpory producentov EÚ a celkové zlepšenie trhovej orientácie poľnohospodárstva. Farmárom umožní reagovať na signály trhu pri zásobovaní produktmi, ktoré požadujú spotrebiteľia. Zrušenie väzby platieb na produkciu prispeje aj k zlepšeniu životného prostredia, a to zrušením rôznych zvýhodnení spôsobov hospodárenia, ktoré sú potenciálne škodlivé pre životné prostredie.

Paušálne poľnohospodárske platby zahŕňajú platby na:

- obilniny, olejniny, bielkovinové plodiny
- strukoviny na zrnno
- ryžu
- ľan, konope, ľanové semeno
- škrobové zemiaky
- príplatok na tvrdú pšenicu
- sušené krmivo (po reforme)
- hovädzie mäso
- ovčie mäso
- mlieko (od roku 2005/2006)

Môžu pribudnúť aj ďalšie plodiny.

Nasledujúce platby nie sú zahrnuté do jednorazových platieb :

- prémie za kvalitu tvrdej pšenice
- dodatočný príplatok na bielkovinové plodiny
- špecifické platby na ryžu
- zemiakový škrob (spracovatelia)
- sušené krmivo (spracovatelia)

Farmári, ktorí budú dostávať nové poľnohospodárske platby neviazané na produkciu, budú môcť na svojej pôde flexibilne pestovať všetky plodiny, vrátane tých, ktorých sa ešte týka podpora viazaná na produkciu, okrem tých, ktorých produkcia bola vyslovene vyňatá. Komisia dodáva, že pravidlá režimov 'viazanej' trhovej podpory sa budú uplatňovať napríklad pri produkčných kvótach a pestovateľských právach.

'Neviazané' poľnohospodárske platby budú stanovené na farmu. Celková suma, na ktorú bude mať farma nárok, bude rozdelená na niekoľko častí, aby bol umožnený čiastočný prevod platby v prípade, že sa predáva alebo prenájma len časť farmy. Výška podpory bude pravdepodobne vyjadrená v euro na hektár. Komisia navrhuje obmedziť výšku priamych platieb na 300 000 EUR ročne. Každá farma by mala mať nárok minimálne na 5 000 EUR ročne.

Princíp „krížová zhoda“

Platby k príjmom budú podmienené dodržiavaním noriem v oblasti životného prostredia, welfare zvierata bezpečnosti potravín. V rámci tohto princípu sa kladie dôraz na podporovanie vhodných foriem hospodárenia, vyhovujúcich stanoveným normám. Tieto normy budú definovať a presadzovať jednotlivé členské štáty, ktoré však musia dodržiavať určitý spoločný rámec základných implementačných kritérií. V prípade nerešpektovania týchto požiadaviek sa priame platby znížia úmerne k rozsahu vzniknutého rizika resp. spôsobenej škody. Farmári sa musia starať aj o zachovanie kvality poľnohospodárskej pôdy.

Vyňatie pôdy z obrábania

Povinnosť vyňať určité percento ornej pôdy z obrábania by mala byť zachovaná. Odteraz sa však toto politické opatrenie bude pokladať skôr za jedno z kritérií krížovej zhody, ako za súčasť režimu podpory na ornú pôdu. Vychádza sa pritom zo súčasnej 10%-nej úrovne povinného vyňatia pôdy z obrábania, ktoré sa bude týkať všetkých producentov poľných plodín. Na pôdu vyňatú z obrábania sa nebude vzťahovať rotácia a tento systém sa bude realizovať dlhodobo (10 rokov). Komisia očakáva, že nový systém umožní zachovať kontrolu dodávok plodín a zároveň zlepšiť situáciu v oblasti ochrany životného prostredia. Okrem toho by sa mali zrušiť aj pravidlá umožňujúce pestovať plodiny na nepotravinárske účely na pôde vyňatej z obrábania a mali by sa nahradiť novým systémom tzv. „carbon credits“.

Poľnohospodárske audity

Poľnohospodárske audity sa budú vykonávať na všetkých farmách, ktorých podporné platby prevyšujú 5 000 EUR. Audity sa budú týkať všetkých materiálnych tokov a postupov hospodárenia na farme. Na pokrytie prevádzkových nákladov môžu farmári získať finančnú podporu v rámci nového režimu rozvoja vidieka.

„Carbon credits“

Za pestovanie energetických plodín bude vyplácaná podpora 45 EUR na hektár, ktorá nahradí súčasný režim umožňujúci pestovať plodiny na nepotravinárske účely na pôde vyňatej z obrábania. Cieľom nového režimu je dosiahnuť substitúciu oxidu uhličitého. V tomto systéme bude uplatňovaná maximálna garantovaná výmera 1,5 mil. ha. Stanovenie výmery v členských krajinách bude zohľadňovať historickú produkciu energetických plodín na pôde vyňatej z obrábania a náklady na opatrenia súvisiace so záväzkami krajín ohľadom produkcie oxidu uhličitého. Opatrenia by mali byť päť rokov po vstupe do platnosti revidované s ohľadom na implementáciu iniciatívy EÚ o biopalivách. Komisia poznamenala, že význam energetických plodín v budúcnosti vzrastie vzhľadom na predpokladané povinné zavádzanie biopalív.

Dynamická modulácia

Komisia plánuje zaviesť politiku tzv. dynamickej modulácie, s cieľom dosiahnuť lepšiu rovnováhu medzi nástrojmi politiky a naďalej podporovať udržateľné poľnohospodárstvo. V rámci dynamickej modulácie sa budú počas siedmich rokov postupne znižovať všetky priame platby o 3% ročne, až po dosiahnutie konečnej 20% redukcie, ktorá by sa podľa Agendy 2000 mala dosiahnuť v roku 2011. Komisia zdôraznila, že tento proces by zahŕňal 'viazané' aj 'neviazané' platby, t.j. uplatňoval by sa aj na špecifickú podporu pre pestovateľov tvrdej pšenice a bielkovinových plodín.

Franšíza

Na každej farme sa bude uplatňovať franšíza 5 000 EUR na dve pracovné jednotky. Táto suma sa nebude znižovať. Uvedená výška by sa týkala asi troch štvrtín európskych fariem, ktoré by v dôsledku toho boli vyňaté z modulácie. Ďalších 3 000 EUR sa bude môcť uplatniť na každú ďalšiu pracovnú jednotku na farme.

„Capping“

Po uplatnení franšízy bude maximálna suma vyplácaná jednotlivým farmám predstavovať 300 000 EUR. Úspory vyplývajúce z tohto opatrenia zostanú v príslušnom členskom štáte.

Rozvoj vidieka

Všetky ušetrené finančné prostriedky budú presunuté do oblasti rozvoja vidieka prostredníctvom rozpočtu EÚ (s navýšením každoročne o 500-600 mil. EUR). Počas šesť-sedemročného obdobia uplatňovania dynamickej modulácie do rozpočtu na rozvoj vidieka pribudnú 3 až 4 mld. EUR, čím sa súčasná ročná čiastka 4,5 mld. EUR takmer zdvojnásobí. Pri rozdeľovaní takto vzniknutej podpory medzi členské krajiny sa bude zohľadňovať poľnohospodárska výmera, zamestnanosť v poľnohospodárstve a prosperita.

Kvalita potravín

V rámci prievodných opatrení bude vytvorená kapitola kvalita potravín (popri štyroch dlhodobých stanovených cieľoch: agroenvironmentálne otázky, znevýhodnené oblasti, zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy a skorý odchod do dôchodku).

Táto kapitola bude zahŕňať:

- podporu farmárov k účasti na systémoch zabezpečovania kvality a systémoch certifikácie
- podporu producentských skupín v oblasti propagácie vzhľadom na zabezpečovanie kvality, geografického určenia a organického hospodárenia.

Welfare zvierat

Súčasne s agroenvironmentálnymi opatreniami budú uplatňované aj nové opatrenia v oblasti welfare zvierat. Exportné dotácie na živé zvieratá budú poskytované len na základe oprávnených požiadaviek a po splnení kritérií týkajúcich sa welfare zvierat.

Agroenvironmentálna oblasť

Podiel spolufinancovania podpory EÚ na realizáciu agroenvironmentálnych opatrení sa zvýši:

- na 85% v oblastiach spadajúcich pod cieľ 1
- na 60% v ostatných oblastiach.

Dodržiavanie noriem

Bude zavedená nová kapitola nazvaná „dodržiavanie noriem“, ktorej cieľom bude pomôcť farmárom finančne sa prispôsobiť požadovaným normám vyplývajúcim z legislatívy EÚ v oblasti životného prostredia, potravinovej bezpečnosti a welfare zvierat, ako aj implementácie poľnohospodárskych auditov. Na pomoc pri implementácii stanovených štandardov je farmárom dostupná dočasná a klesajúca podpora (maximálne 200 EUR/ha). Nemôže sa však uplatniť, ak sa nedodržia normy už stanovené národnou legislatívou.

Štátna podpora

Komisia posúdi súbor výnimiek s ohľadom na urýchlenie implementácie. Navyše bude zlepšené aj následné ohlasovanie a monitorovanie.

Obilniny

Intervenčná cena by sa mala znížiť o 5% (z 20% navrhovaných v Agende 2000). Od 1. júla 2004 bude cena znížená na 95,35 EUR za tonu. Komisia považuje novú cenovú hladinu za „reálnu ochrannú sieť“.

Za takéto zníženie možno čerpať kompenzácie podľa modelu Agendy 2000 (t.j. v rozsahu 50%). Premietne sa to do nárastu podpory na plodiny na ornej pôde o 3 EUR/t (na 66 EUR/t), čo by sa potom mohlo odraziť aj v novej individuálnej podpornej platbe. Mesačné zvyšovanie intervenčnej ceny obilnín bude zrušené. Podľa Komisie by to znamenalo výrazné zjednodušenie regulácie trhu a jeho plynulosť počas roka.

V návrhu sa znovu opakuje záväzok Komisie rokovať o zmene a zjednodušení hraničnej ochrany EÚ (obilniny a ryža), a to zmenou súčasného komplexného systému založeného na dovozných clách na systém založený na dovozných kvótach. Súčasný systém podľa Komisie nefunguje dostatočne uspokojivo a neplní svoj účel.

Raž

Intervenčný nákup raže by mal byť zrušený, aby sa zabránilo veľkému hromadeniu zásob, ktoré majú len malý odbyt na svetovom trhu. Toto opatrenie spolu s 5% znížením intervenčnej ceny obilnín umožní udržať rovnováhu na trhu s kŕmnyimi zrnovinami.

Tvrdá pšenica

Špeciálna platba pre pestovateľov tvrdej pšenice v tradičných oblastiach, postupne zavádzaná počas troch rokov, by sa mala znížiť na 250 EUR/ha. V týchto oblastiach by už ďalej neexistovala žiadna špeciálna podpora. Súčasne by bola zavedená platba za kvalitu vo výške 15 EUR/t, ktorá by sa uplatňovala vo všetkých oblastiach. Táto by sa vyplácala vždy pri predaji tvrdej pšenice na základe kontraktu s výrobcou cestovín so špeciálnym vymedzením kvality.

Olejníny

Nepredpokladajú sa žiadne špecifické opatrenia pre olejníny. Miera priamej podpory však vzrastie v súlade s podporou pre obilniny.

Bielkovinové plodiny

Mala by byť zavedená samostatná doplnková platba pre pestovateľov bielkovinových plodín vo výške 55,57EUR/ha. Zodpovedá to súčasnej prémii 9,5 EUR/t násobenej priemernou referenčnou hektárovou úrodou v regiónoch, kde sa bielkovinové plodiny pestujú (5,85 t/ha).

Ryža

Od roku 2004/2005 by sa mala intervenčná cena znížiť o 50%. Nová základná cena by predstavovala 150 EUR/t. V prípade poklesu cien pod túto úroveň by sa realizovala podpora súkromného skladovania. Uplatnila by sa intervenčná cena v rámci 'ochrannej siete' vo výške 120 EUR/t. Kompenzácie za toto zníženie cien by predstavovali 88%, čo je podľa Komisie ekvivalent celkovej miery kompenzácie obilnín uplatňovanie počas reforiem v roku 1992 a v rámci Agendy 2000. V praxi to povedie k celkovej kompenzácii vo výške 177 EUR/t, vrátane existujúcej platby 52 EUR/t.

Táto podpora by bola rozdelená na dve časti. Suma 102 EUR/t, násobená hektárovou úrodou počas reformy v roku 1995, by sa stala príjmovou platbou vyplácanou na farmu a viazanou na celkový systém podpory SPP. Zostávajúcich 75 EUR/t, násobených hektárovou úrodou počas reformy v roku 1995, by bolo vyplácaných ako špecifická podpora pre plodiny, berúc do úvahy význam produkcie ryže v tradičných zamokrených oblastiach.

Maximálne garantované výmery sa znížia na úroveň priemeru za roky 1999 – 2001 alebo na súčasnú úroveň maximálne garantovanej výmery.

Sušené krmoviny

Platby k príjmom farmárom by sa realizovali v rámci systému individuálnych poľnohospodárskych platieb v maximálnej výške 160 mil. EUR. Tieto prostriedky budú členským krajinám priznávané podľa množstva dehydrovaných a na slnku sušených krmovín. Nároky producentov budú závisieť od dodávaného množstva v historickom referenčnom období.

Bude sa realizovať zjednodušená individuálna podporná platba pre producentov dehydrovaných a na slnku sušených krmovín s redukovanou výškou 33 EUR/t. Príslušné národné garantované množstvá budú zlúčené.

Orechy

Bude zavedená nová paušálna podporná platba 100 EUR/ha. Členské štáty budú mať možnosť zvýšiť túto sumu maximálne na 109 EUR/ha. Táto platba sa bude realizovať v rámci maximálnej garantovanej výmery 800 000 ha.

Komisia uviedla, že podpora v tomto odvetví zohľadňuje úlohu, ktorú zohráva tradičná produkcia orechov pri ochrane a udržiavaní environmentálnej, sociálnej a vidieckej rovnováhy v mnohých regiónoch. Oblasť, ktoré sú v súčasnosti zahrnuté v aktívnych „plánoch zlepšenia“ nemajú nárok na nový režim podpory.

Hovädzie mäso

Nepredpokladajú sa žiadne špecifické opatrenia, hoci zavedenie individuálnej podpornej platby výrazne zjednoduší súčasné veľké množstvo platieb na počet kusov zvierat v stáde a povedie k intenzívnej produkcii hovädzieho mäsa ovplyvnenej odstránením väzby medzi podporou a objemom produkcie.

Prostredníctvom druhého piliera sa zároveň posilnia opatrenia v rámci 'krízovej zhody', zahrňujúce pôdny manažment, posilnenie podpory kvality produktov a produkciu hovädzieho mäsa zohľadňujúcu životné prostredie. Zámerom Komisie je tiež zlepšenie podmienok a posilnenie kontrolných prvkov umožňujúcich poskytnúť exportné dotácie na živé zvieratá.

Mliekarstvo

Komisia vo svojej správe stanovila štyri možné smery budúceho vývoja:

- a) pokračovanie opatrení Agendy 2000 do roku 2015; alebo
- b) prístup podľa Agendy 2000 s ďalšou redukciou cien (maslo –15%, sušené odstredené mlieko –5%) a ďalším 3% nárastom kvóty; alebo
- c) zavedenie dvojúrovňového režimu kvót; alebo
- d) odstránenie kvóty s 25% poklesom intervenčnej ceny.

Nová kompenzačná prémie v mliekarstve, ktorá má platiť od roku 2005, by sa mala konvertovať do podporných platieb a integrovať do nového režimu podporných platieb neviazaných na produkciu.

Zdroj: Agra Europe, č. 2011 (12. 7. 2002) EP1, EP3